EUROOPAN KOMISSIO

Bryssel 11.10.2011
KOM(2011) 636 lopullinen

KOMISSION TIEDONANTO EUROOPAN PARLAMENTILLE, NEUVOSTOLLE, EUROOPAN TALOUS- JA SOSIAALIKOMITEALLE SEKÄ ALUEIDEN KOMITEALLE

YHTEINEN EUROOPPALAINEN KAUPPALAKI HELPOTTAMAAN RAJATYLITTÄVIÄ LIIKETOIMIA SISÄMARKKINOILLA

1. TAUSTA

Euroopan unionin suurimpia saavutuksia on 500 miljoonan kuluttajan sisämarkkinoiden luominen. Sisämarkkinoiden taustalla olevien perusvapauksien ansiosta yritykset ja kansalaiset voivat vapaasti liikkua ja olla vuorovaikutuksessa keskenään sisärajattomalla alueella. Kun jäsenvaltioiden välisiä esteitä on asteittain vähennetty, kansalaiset ovat saaneet monia etuja, kuten vapauden matkustaa, opiskella ja tehdä työtä ulkomailla. Kuluttajina kansalaiset ovat hyötyneet unionista taloudellisesti, kun esimerkiksi lentolippujen hinnat ja matkapuhelimien verkkovierailumaksut ovat halventuneet ja tavaravalikoima on laajentunut. Elinkeinonharjoittajat ovat puolestaan voineet laajentaa toimintaansa toisiin jäsenvaltioihin viemällä tai tuomalla tavaroita, tarjoamalla palveluja tai harjoittamalla toimintaa ulkomailla. Näin ne ovat saaneet hyötyä mittakaavaeduista ja sisämarkkinoiden tarjoamista paremmista liiketoimintamahdollisuuksista.

Näistä saavutuksista huolimatta EU:n jäsenvaltioiden välillä on edelleen monia esteitä, joiden vuoksi kansalaiset ja yritykset eivät aina voi hyödyntää sisämarkkinoihin ja varsinkin rajatylittävään kaupankäyntiin liittyviä etuja niin hyvin kuin olisi suotavaa. Monet näistä esteistä johtuvat kansallisten oikeusjärjestelmien välisistä eroavuuksista. Valtioiden rajat ylittävän kaupan suurimpia esteitä ovat EU:n 27 jäsenvaltion sopimusoikeusjärjestelmien väliset eroavuudet.

Kaikki taloudelliset liiketoimet perustuvat sopimuksiin. Siksi sekä elinkeinonharjoittajille että kuluttajille aiheutuu hankaluuksia siitä, että on olemassa useammanlaisia sääntöjä, joissa määrätään, miten sopimus tehdään tai puretaan, miten virheellisen tuotteen toimittaminen korjataan tai miten maksuviivästyksestä perittävä korko lasketaan. Elinkeinonharjoittajille sääntöjen kirjavuudesta aiheutuu ylimääräisiä hankaluuksia ja kustannuksia varsinkin silloin kun ne haluavat viedä tuotteitaan ja palvelujaan useisiin muihin EU:n jäsenvaltioihin. Kuluttajien kannalta taas eroavuudet johtavat siihen, että heidän on vaikeampaa tehdä ostoksia muualla kuin asuinvaltiossaan. Erityisen suuria nämä ongelmat ovat verkkokaupan yhteydessä.

- Sopimusoikeuden sääntöjen eroavuuksista elinkeinonharjoittajille aiheutuvat hankaluudet

Sopimusoikeudesta johtuvat esteet voivat vaikuttaa kielteisesti yrityksiin, jotka harkitsevat liiketoiminnan aloittamista toisissa maissa, ja saattavat vähentää niiden halukkuutta laajentaa toimintaansa uusille markkinoille. Jos elinkeinonharjoittaja päättää ryhtyä myymään tuotteitaan kuluttajille tai muille yrityksille toisissa jäsenvaltioissa, hän joutuu toimimaan monimutkaisessa oikeudellisessa ympäristössä, koska EU:ssa on voimassa monia eri sopimusoikeuden sääntöjä. Alkuvaiheessa on muun muassa selvitettävä, mitä lakia sopimukseen sovelletaan. Jos sopimukseen on sovellettava ulkomaista lakia, elinkeinonharjoittajan on ensin tutustuttava tuon lain asettamiin vaatimuksiin, todennäköisesti oikeudellisen neuvonantajan avulla, ja mahdollisesti muutettava sopimusta niin, että se täyttää tuon ulkomaisen lain vaatimukset. Verkkokauppaa harjoittava yritys saattaa joutua muuttamaan myös verkkosivujaan, jotta ne täyttäisivät kohdemaan lainsäädännön vaatimukset. Elinkeinonharjoittajien mukaan ulkomaisen sopimusoikeuden säännösten

selvittäminen on yrityksen ja kuluttajan välisten liiketoimien kaikkein suurin este ja yritysten välisten liiketoimien kolmanneksi suurin este.[1]

Näiden esteiden voittaminen aiheuttaa ylimääräisiä liiketoimintakustannuksia. Ne rasittavat eniten pk-yrityksiä ja erityisesti mikro- ja pienyrityksiä, koska toiminnan laajentamisesta useille ulkomaisille markkinoille aiheutuvat kustannukset vievät suhteessa suuremman osan niiden liikevaihdosta. Liiketoimintakustannukset, jotka aiheutuvat viennistä yhteen muuhun jäsenvaltioon, saattavat viedä jopa 7 prosenttia mikroyrityksen vuotuisesta liikevaihdosta. Vienti neljään jäsenvaltioon nostaisi nämä kustannukset 26 prosenttiin yrityksen vuotuisesta liikevaihdosta.[2] Elinkeinonharjoittajilta jää vuosittain saamatta ainakin 26 miljardia euroa siksi, että ne eivät ole halukkaita harjoittamaan liiketoimintaa yli valtioiden rajojen sopimusoikeudesta johtuvien hankaluuksien vuoksi.[3]

- Sopimusoikeuden sääntöjen eroavuuksista kuluttajille aiheutuvat vaikeudet

Kuluttajista 44 prosenttia ilmoittaa, että epävarmuus omista oikeuksista vähentää heidän halukkuuttaan tehdä ostoksia muissa EU-maissa.[4] Nykyään vain 7 prosenttia kuluttajista ostaa verkossa tuotteita muista EU-maista[5], mutta jos käytössä olisi yhdenmukaiset eurooppalaiset säännöt, joka kolmas kuluttaja harkitsisi tällaisia hankintoja[6]. Epävarmuus liittyy usein siihen, mitä kuluttaja voi tehdä, jos jokin menee pieleen. Kuluttajat ovat epävarmoja myös siitä, mitä oikeuksia heillä on, kun he tekevät ostoksia toisesta maasta. Toisaalta oikeuksiinsa luottavat kuluttajat, jotka etsivät aktiivisesti tuotteita eri puolilta EU:ta, varsinkin internetin välityksellä, törmäävät usein siihen, että yritys ei suostu myymään heille tuotteitaan tai toimittamaan niitä heidän asuinvaltioonsa. Näin oli käynyt vuoden sisällä ainakin kolmelle miljoonalle kuluttajalle. Käytännössä yritys ostaa tuotteita ulkomaisesta verkkokaupassa useimmiten epäonnistuu[7] ja päättyy usein siihen, että ruutuun ilmestyy viesti ”Tuotetta ei ole saatavilla asuinmaassanne”.

Komission tavoitteena on poistaa jäljellä olevat rajatylittävän kaupan esteet, jotta yritykset voisivat laajentaa liiketoimintaansa ja jotta rajatylittävä kaupankäynti helpottuisi myös kuluttajien kannalta. On osoitettu, että kahdenvälinen kaupankäynti on 40 prosenttia vilkkaampaa sellaisten maiden välillä, joiden oikeusjärjestelmillä on yhteinen tausta (esimerkiksi Pohjoismaat) verrattuna maihin, joilla ei ole tällaista yhteistä taustaa.[8] Tätä

---

1 Eurobarometri 321, *European contract law in business-to-consumer transaction*, s. 23, ja Eurobarometri 320, *European contract law in business-to-business transactions*, s. 15. Yhdysvalloissa tilanne on aivan toinen. Vaikka eri osavaltioiden sopimusoikeusjärjestelmät poikkeavat toisistaan, esimerkiksi Marylandiin sijoittautuneella elinkeinonharjoittajalla ei ole mitään ongelmia myydä tuotteitaan Alaskassa asuvalle kuluttajalle, koska Yhdysvaltain lainsäädännön mukaan elinkeinonharjoittajan tarvitsee tällaisessa tilanteessa ottaa huomioon ainoastaan Marylandissa sovellettavat sopimusoikeuden säännöt. Lisäksi eri osavaltioiden sopimusoikeusjärjestelmiä on voimakkaasti lähennetty laatimalla liittovaltion tasolla US Uniform Commercial Code. Siksi Yhdysvaltojen 50 osavaltiota ovat sopimusoikeudellisesti amerikkalaisten elinkeinonharjoittajien kannalta paljon selvemmin sisämarkkina-alue kuin EU:n 27 jäsenvaltiota omien elinkeinonharjoittajiensa kannalta.

2 Arvio perustuu vastauksiin, joita pk-yritykset antoivat eurooppalaisen sopimusoikeuden vaikutuksia koskevaan kyselyyn. Kysely on saatavilla osoitteessa http://ec.europa.eu/justice/contract/files/report_sme_panel_survey_en.pdf and Eurostat structural business statistics.

3 Eurobarometri 320, *European contract law in business-to-business transaction*, ss. 24–25.

4 Eurobarometri 299a, *Attitudes towards cross-border trade and consumer protection*, s. 10.

5 Eurobarometri 299, *Consumer attitudes towards cross-border trade and consumer protection*, s. 13.

6 Eurobarometri 299a, s. 14.

7 SEC(2010)385, *Third edition of the Consumer Markets Scoreboard*, s. 9. Tutkimus, jossa haamuasiakkaat yrittivät suorittaa lähes 11 000 testiostosta, osoitti, että 61 prosenttia yrityksistä ostaa tuotteita toisesta jäsenvaltiosta olisi epäonnistunut. Puolessa tapauksista yritykset kieltäytyivät toimittamasta tuotteita ostajan asuinmaahan.

8 A.Turrini ja T. Van Ypersele, *Traders, courts and the border effect puzzle*, Regional Science and Urban Economics, 40, 2010, s. 82.

silmällä pitäen Euroopan komissio otti vuoden 2011 työohjelmaansa[9] eurooppalaista sopimusoikeutta koskevan säädösehdotuksen, jonka komission puheenjohtaja José Manuel Barroso mainitsi erikseen Euroopan parlamentin puhemiehelle Jerzy Buzekille lähettämässään kirjeessä[10]. Tarve poistaa sopimusoikeudellisista eroavuuksista johtuvat esteet tunnustetaan myös *Eurooppa 2020 -strategiassa*[11] ja useissa muissa EU:n strategia-asiakirjoissa. Näitä ovat mm. *Toimintasuunnitelma Tukholman ohjelman toteuttamiseksi*[12], *Euroopan digitaalistrategia*[13], jossa sopimusoikeutta koskevaa valinnaista säädöstä pidetään digitaalisen talouden kasvun keskeisenä tekijänä, *Pienet ensin – Eurooppalaisia pk-yrityksiä tukeva aloite*[14], jonka tavoitteena on poistaa mm. sopimusoikeudellisista eroavuuksista johtuvat esteet, jotka haittaavat pk-yritysten kasvupotentiaalia, ja *sisämarkkinoiden toimenpidepaketti*[15], jossa ehdotetaan valtioiden rajat ylittäviä liiketoimia helpottavan säädöksen laatimista. Myös ensimmäisen EU-ohjausjakson käynnistäneessä *Vuotuisessa kasvuselvityksessä* korostettiin, että eurooppalaista sopimusoikeutta koskeva säädös voisi lisätä kasvua ja kaupankäyntiä sisämarkkinoilla.[16] Ministerineuvoston puheenjohtajana vuoden 2011 jälkipuoliskolla toimiva Puola on nostanut eurooppalaisen sopimusoikeuden kehittämisen yhdeksi puheenjohtajakautensa painopisteeksi.[17]

1.1. Voimassa oleva lainsäädäntökehys

EU:n eri jäsenvaltioiden kansalliset sopimusoikeusjärjestelmät poikkeavat toisistaan monessa suhteessa. EU:n tasolla on annettu joitakin yhteisiä sääntöjä tiettyjä ongelmatilanteita varten, mutta kuten liitteestä I käy ilmi, nämä yhdenmukaistetut säännöt kattavat vain muutamia sopimusoikeuden osa-alueita. Silloinkin kun näitä sääntöjä sovelletaan, ne useimmiten jättävät jäsenvaltioille mahdollisuuden soveltaa halutessaan muita sääntöjä. Euroopan sisämarkkinoilla ei ole olemassa yhtä yhdenmukaista ja kattavaa sopimusoikeussäännöstöä, jota yritykset ja kuluttajat voisivat käyttää rajatylittävässä kaupankäynnissä.

- Lainvalintasäännöt

EU:ssa on otettu käyttöön *yhdenmukaiset lainvalintasäännöt*, jotta voitaisiin parantaa oikeusvarmuutta rajatylittävien liiketoimien yhteydessä. Sopimusvelvoitteisiin sovellettavasta laista annetun Rooma I -asetuksen perusteella sopimuspuolet voivat valita, mitä lakia niiden sopimukseen sovelletaan, ja määrittää, mitä lakia sovelletaan siinä tapauksessa, että

---

9 KOM(2010) 623 lopullinen, 31.3.2010, s. 7.

10 Ks. http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=MEMO/10/393&format=HTML&aged=language=EN&guiLanguage=en.

11 Komission tiedonanto – Eurooppa 2020: Älykkään, kestävän ja osallistavan kasvun strategia, KOM(2010) 2020 lopullinen, 3.3.2010, s. 21. Ks. myös vuotuisen kasvuselvityksen liite 1, jossa käsitellään Eurooppa 2020 -strategian etenemistä (KOM(2011) 11 – A1/2), s. 5.

12 Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle - Vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alueen toteuttaminen EU:n kansalaisten hyväksi, Toimintasuunnitelma Tukholman ohjelman toteuttamiseksi, KOM(2010) 171 lopullinen, 20.4.2010, s. 5 ja s. 24.

13 Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle, Euroopan digitaalistrategia, KOM(2010) 245 lopullinen, 26.8.2010, s. 13 ja s. 37.

14 Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle: ”Pienet ensin” – Eurooppalaisia pk-yrityksiä tukeva aloite (”Small Business Act”), KOM(2011) 78 lopullinen, 23.2.2011, s. 11 ja 13.

15 Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle: Sisämarkkinoiden toimenpidepaketti – 12 viputekijää kasvun vauhdittamiseksi ja luottamuksen lisäämiseksi, ”Yhdessä uuteen kasvuun”, KOM(2011) 206 lopullinen, 13.4.2011, s. 14 ja 19.

16 Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle – Vuotuinen kasvuselvitys: EU:lle kattava ratkaisu kriisiin, KOM(2011) 11 lopullinen, 12.1.2010.

17 Ks. http://pl2011.eu/sites/default/files/users/shared/o_prezydencja/programme_of_the_polish_presidency_of_the_council_of_the_eu.pdf.

lainvalintaa ei ole tehty.[18] Lainvalintasäännöt eivät kuitenkaan ole luonteeltaan sellaisia, että niiden avulla voitaisiin poistaa sopimusoikeuden aineellisten sääntöjen väliset eroavuudet. Lainvalintasääntöjen avulla määritetään vain se, minkä kansallisen lain aineellisia sääntöjä rajatylittävään liiketoimeen sovelletaan silloin kun siihen olisi mahdollista soveltaa useampaa kansallista lakia.

Lisäksi Rooma I -asetuksen 6 artiklan 2 kohdassa edellytetään yrityksen ja kuluttajan välisten liiketoimien yhteydessä, että silloin kun elinkeinonharjoittaja suuntaa toimintaansa toisessa jäsenvaltiossa asuville kuluttajille esimerkiksi avaamalla verkkosivut kyseisen maan kielellä, tarjoamalla kaupantekoa kuluttajan maan valuutassa tai käyttämällä muuta kuin elinkeinonharjoittajan sijoittautumismaassa käytössä olevaa ylätason verkkotunnusta, sen on noudatettava kuluttajan asuinvaltion pakottavan kuluttajansuojalainsäädännön vaatimuksia. Elinkeinonharjoittaja voi joko soveltaa kuluttajan kansallista lakia sellaisenaan tai valita jonkin muun lain, käytännössä yleensä oman kansallisen lakinsa. Myös jälkimmäisessä tapauksessa elinkeinonharjoittajan on kuitenkin varmistettava, että se noudattaa kuluttajan kansalliseen lakiin perustuvia pakottavia kuluttajansuojasääntöjä, jos ne tarjoavat sen omaa kansallista lakia paremman suojan. Niinpä elinkeinonharjoittaja saattaa joutua muuttamaan vakioehtojaan eri maiden vaatimusten mukaan.

- Aineellisoikeudelliset säännöt

EU on hyväksynyt eräitä merkittäviä yhdenmukaistamistoimenpiteitä vähentääkseen aineellisoikeudellisten sääntöjen eroavuuksia erityisesti kuluttajalainsäädännön alalla. Nämä toimenpiteet eivät kuitenkaan kata sopimuksen koko elinkaarta, minkä vuoksi elinkeinonharjoittajien on edelleen otettava huomioon kohdemaan sopimusoikeuden järjestelmät. Sitä paitsi yhdenmukaistamistoimenpiteet rajoittuvat lähinnä yritysten ja kuluttajien välisiin liiketoimiin.

Yritysten ja kuluttajien välisten sopimusten osalta EU:n oikeudellinen kehys on merkittävästi parantanut kuluttajansuojaa. Vaikka kansallisten lakien yhdenmukaistamisessa onkin tapahtunut edistymistä äskettäin hyväksytyn kuluttajaoikeusdirektiivin myötä, on selvää, että kuluttaja- ja sopimusoikeuslainsäädännön alalla on poliittisia rajoituksia sen suhteen, miten pitkälle täydellinen yhdenmukaistaminen on mahdollista viedä. Osoituksena tästä Euroopan parlamentti ja neuvosto ovat hyväksyneet kohtuuttomia sopimusehtoja ja kulutustavaroiden kauppaan liittyviä oikeussuojakeinoja koskevat direktiivit[19], joiden perusteella jäsenvaltiot voivat eri tavoin kehittää keskeisiä yhdenmukaistettuja oikeuksia.

Yritysten välisiä sopimuksia koskevat EU:n aineelliset säännöt ovat vieläkin suppeammat kuin yritysten ja kuluttajien välisiä sopimuksia koskevat säännöt, sillä ne kattavat vain muutamia sopimusoikeuteen liittyviä erityiskysymyksiä. Esimerkiksi maksuviivästyksistä perittävää korkoa koskevat säännöt on yhdenmukaistettu maksuviivästysten torjumisesta annetulla direktiivillä[20], joka kuitenkin antaa jäsenvaltioille mahdollisuuden soveltaa myös tiukempia sääntöjä. Kansainvälisellä tasolla yritysten keskinäisiä sopimuksia varten otettiin jo vuonna 1980 käyttöön soveltamisalaltaan laajemmat säännöt kansainvälistä tavaran kauppaa

---

18 Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 593/2008, annettu 17 päivänä kesäkuuta 2008, sopimusvelvoitteisiin sovellettavasta laista, EUVL L 177, 4.7.2008, s. 6.

19 Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 1999/44/EY, annettu 25 päivänä toukokuuta 1999, kulutustavaroiden kauppaa ja niihin liittyviä takuita koskevista tietyistä seikoista, EYVL L 171, 7.7.1999.

20 Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2011/7/EU, annettu 16 päivänä helmikuuta 2011, kaupallisissa toimissa tapahtuvien maksuviivästysten torjumisesta (uudelleenlaadittu toisinto), EUVL L 48, 23.2.2011, s. 1.

koskevista sopimuksista tehdyllä YK:n yleissopimuksella (ns. Wienin yleissopimus). Kaikki jäsenvaltiot eivät kuitenkaan ole ratifioineet Wienin yleissopimusta, minkä vuoksi sitä ei sovelleta Yhdistyneessä kuningaskunnassa, Irlannissa, Portugalissa ja Maltassa. Yleissopimus ei myöskään kata sopimuksen koko elinkaarta. Sitä paitsi ei ole olemassa mekanismia, jonka avulla voitaisiin varmistaa yleissopimuksen yhdenmukainen soveltaminen (koska ei ole olemassa elintä, jolla olisi YK:n piirissä samanlainen sitova tuomiovalta kuin Euroopan unionin tuomioistuimella EU:n sisämarkkinoilla), vaan kansalliset tuomioistuimet voivat tulkita yleissopimusta eri tavoin. Wienin yleissopimusta käyttävätkin vain suhteellisen harvat elinkeinonharjoittajat.[21]

1.2. Euroopan unionin toiminnan tarve

EU:ssa on valmisteltu eurooppalaisen sopimuslainsäädännön laatimista jo vuosikymmenen ajan. Vuonna 2001 komissio käynnisti Euroopan sopimusoikeutta koskevan tiedonannon[22] myötä laajan julkisen kuulemisprosessin, jossa kartoitettiin jäsenvaltioiden sopimuslainsäädännön eroista aiheutuvia ongelmia. Saatujen vastausten perusteella komissio hyväksyi vuonna 2003 toimintasuunnitelman[23], jossa ehdotettiin eurooppalaisen sopimusoikeuden laadun ja yhdenmukaisuuden parantamista ns. yhteisen viitekehyksen (*Common Frame of Reference*) avulla. Siihen sisältyisi yhteisiä periaatteita, terminologiaa ja mallisääntöjä, joita unionin lainsäätäjä voisi käyttää laatiessaan tai tarkistaessaan lainsäädäntöä.

Komissio myönsi sittemmin rahoitusta kansainväliselle akateemiselle verkostolle, joka teki aiheesta alustavan oikeudellisen tutkimuksen. Tutkimustyö saatiin päätökseen vuoden 2008 lopussa, ja sen pohjalta julkaistiin yhteisen viitekehyksen luonnos (*Draft Common Frame of Reference*)[24] akateemisena tekstinä.[25] Samaan aikaan tekivät analyyttista valmistelutyötä myös ranskalaiset oikeusalan yhdistykset Association Henri Capitant des Amis de la Culture Juridique Française ja Société de Legislation Comparée laatimalla sopimusoikeuden periaatteita käsittelevän julkaisun *Principes Contractuels Communs*.[26]

Komissio julkaisi 1. heinäkuuta 2010 vihreän kirjan, jolla käynnistetyn puoli vuotta kestäneen julkisen kuulemisen tavoitteena oli selvittää keinoja sopimusoikeuden yhdenmukaistamiseksi EU:ssa. Vihreässä kirjassa esitettiin erilaisia toimintavaihtoehtoja. Näitä olivat ns. työkalupakki (*toolbox*), johon koottaisiin sopimusoikeutta koskevia yhdenmukaisia määritelmiä, periaatteita ja mallisääntöjä; asetus, jonka nojalla kaikki kansalliset sopimusoikeuslait korvattaisiin yhdellä ainoalla eurooppalaisella lailla; ja ajatus valinnaisesta EU:n säädöksestä, jota osapuolet voisivat soveltaa voimassa olevan kansallisen lainsäädäntönsä vaihtoehtona. Komissio sai tämän kuulemismenettelyn perusteella 320 vastausta[27]. Monet sidosryhmät arvostivat työkalupakin tarjoamia mahdollisuuksia, ja vaihtoehto 4 (eurooppalaista sopimusoikeutta koskeva valinnainen säädös) sai kannatusta joko erillisenä vaihtoehtona tai yhdessä työkalupakkia koskevan vaihtoehdon kanssa, edellyttäen

---

21 Eurobarometri 320, *European contract law in business-to-business transactions*, s. 57: vastaajista vain 9 prosenttia ilmoitti käyttävänsä usein sellaisia kansainvälisiä säännöstöjä kuin Wienin yleissopimus tai UNIDROIT-periaatteet.

22 Komission tiedonanto neuvostolle ja Euroopan parlamentille Euroopan sopimusoikeudesta, KOM(2001) 398, 11.7.2001.

23 Komission tiedonanto Euroopan parlamentille ja neuvostolle: Euroopan sopimusoikeuden yhtenäistäminen – Toimintasuunnitelma, KOM(2003) 68, 12.2.2003.

24 Von Bar, C., Clive, E. ja Schulte Nölke, H. (toim.), *Principles, Definitions and Model Rules of European Private Law. Draft Common Frame of Reference (DCFR)*, München, Sellier, 2009.

25 Tutkimus rahoitettiin kuudennesta tutkimuksen puiteohjelmasta, mutta kyseessä ei ole virallinen komission asiakirja.

26 Fauvarque-Cosson, B. ja Mazeaud, D. (toim.), *European Contract Law, Materials for a Common Frame of Reference: Terminology, Guiding Principles, Model Rules*, München, Sellier, 2008.

27 Vastauksia toimittivat useimmat jäsenvaltiot, lukuisat yritysmaailman organisaatiot ja kuluttajärjestöt, oikeusalan toimijoiden yhdistykset ja huomattavan monet tiedemaailman edustajat.

että täytettäisiin tietyt vaatimukset, mm. kuluttajansuojan korkea taso sekä säännösten selkeys ja käyttäjäystävällisyys.

Jo ennen vihreän kirjan julkaisemista komissio oli 26. huhtikuuta 2010 perustanut eurooppalaista sopimusoikeutta käsittelevän asiantuntijaryhmän[28], joka koottiin EU:n eri jäsenvaltioiden entisistä tuomareista, oikeusalan ammattilaisista ja tiedeyhteisön edustajista. Asiantuntijaryhmä sai tehtäväkseen laatia aiempien selvitysten pohjalta toteutettavuustutkimuksen mahdollisesti myöhemmin laadittavasta eurooppalaista sopimusoikeutta koskevasta välineestä, joka kattaisi tärkeimmät rajatylittäviin liiketoimiin liittyvät käytännön näkökohdat. Varmistaakseen, että asiantuntijaryhmän työssä otettaisiin tiiviisti huomioon kuluttajien, yritysten (etenkin pk-yritysten) ja oikeusalan toimijoiden esiin tuomat tarpeet, komissio perusti keskeisistä sidosryhmistä erillisen palauteryhmän (*Sounding Board*), jonka tehtävänä oli esittää asiantuntijaryhmälle näkemyksiä toteutettavuustutkimusta varten laadittujen sääntöjen käyttäjäystävällisyydestä. Toteutettavuustutkimus julkaistiin 3. toukokuuta 2011 työkalupakkina, jonka tarkoituksena oli antaa virikkeitä EU:n toimielinten työskentelyyn. Sen pohjalta saatiin sidosryhmiltä ja oikeudellisilta asiantuntijoilta arvokkaita kommentteja. Kaikkiaan 120 vastauksessa käsiteltiin karkeasti jaotellen ehdotuksen kolmea eri pääkysymystä eli käyttäjäystävällisyyttä, yrityksen ja kuluttajan etujen tasapainoa sekä oikeusvarmuutta. Komissio otti huomioon monia ehdotuksia, jotka paransivat ehdotusta edelleen. Komissio myös kysyi sidosryhmiltä, pitäisikö ehdotuksen kattaa myös digitaalinen sisältö, ja valtaosa vastauksista oli myöntäviä.

Euroopan parlamentti on jo vuosia antanut voimakkaan tukensa sopimuslainsäädännön valmistelutyölle.[29] Kesäkuussa 2011 parlamentti tuki neljän viidesosan ääntenenemmistöllä komission vihreässä kirjassa esitettyä vaihtoehtoa, jonka mukaan olisi laadittava EU:n laajuiset valinnaiset sopimusoikeuden säännöt rajatylittävän kaupankäynnin helpottamiseksi (vihreän kirjan vaihtoehto 4).[30] Myös Euroopan talous- ja sosiaalikomitea on antanut uutta valinnaista sopimusoikeuden järjestelmää puoltavan lausunnon.[31]

2. VALINNAINEN YHTEINEN EUROOPPALAINEN KAUPPALAKI

2.1. Yhteisen eurooppalaisen kauppalain toiminta

Sidosryhmien laajan kuulemisen ja vaikutusten arvioinnin perusteella komissio on päättänyt esittää ehdotuksen Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi yhteisestä eurooppalaisesta kauppalaista. Ehdotuksen tarkoituksena on edistää kasvua ja kaupankäyntiä sisämarkkinoilla sopimusvapauden ja korkeatasoisen kuluttajansuojan pohjalta toissijaisuus- ja suhteellisuusperiaatteita noudattaen. Ehdotuksessa yhdistetään eurooppalaista sopimusoikeutta käsittelevän asiantuntijaryhmän kokoama työkalupakki ja sidosryhmien

---

28 EUVL L 105, 27.4.2010, s. 109.

29 Päätöslauselma 26.5.1989 *On action to bring into line the private law of the Member States*, EYVL C 158, 26.6.1989, s. 400; päätöslauselma 6.5.1994 *On the harmonisation of certain sectors on the private law of the Member States*, EYVL C 205, 25.7.1994, s. 518; päätöslauselma 15.11.2001 jäsenvaltioiden yksityis- ja kauppaoikeuden lähentämisestä, EYVL C 140 E, 13.6.2002, s. 538; päätöslauselma 2.9.2003 komission tiedonannosta Euroopan parlamentille ja neuvostolle Euroopan sopimusoikeuden yhtenäistämisestä: Toimintasuunnitelma, EUVL C 76 E, 25.3.2004, s. 95; päätöslauselma 23.3.2006 aiheesta Euroopan sopimusoikeus ja yhteisön säännöstön tarkistaminen: jatkotoimet, EUVL C 292 E, 1.12.2006, s. 109; päätöslauselma 7.9.2006 Euroopan sopimusoikeudesta, EUVL C 305 E, 14.12.2006, s. 247; päätöslauselma 12.12.2007 Euroopan sopimusoikeudesta, EUVL C 323 E, 18.12.2008, s. 363; ja päätöslauselma 3.9.2008 yhteisestä viitekehyksestä Euroopan sopimusoikeudelle, EUVL C 295 E, 4.12.2009, s. 31.

30 Päätöslauselma 8.6.2011 toimintavaihtoehdoista etenemiseksi kohti kuluttajia ja yrityksiä hyödyttävää eurooppalaista sopimusoikeutta, menettely 2011/2013 (INI).

31 EUVL C 84, 17.3.2011, s. 1.

palauteryhmän työ ja otetaan huomioon sidosryhmien ja asiantuntijoiden niistä esittämät kommentit.

Yhteistä eurooppalaista kauppalakia koskeva komission ehdotus käsittää laajan yhtenäisten sopimusoikeuden sääntöjen kokonaisuuden, joka kattaa sopimuksen koko elinkaaren. Säännöt sisällytettäisiin osaksi kunkin jäsenvaltion lainsäädäntöä niin, että ne muodostavat valinnaisen ”toisen sopimusoikeusjärjestelmän”. Tätä toista järjestelmää on tarkoitus soveltaa ainoastaan niihin sopimuksiin, jotka ovat rajatylittävän kaupankäynnin kannalta kaikkein tärkeimpiä ja joiden yhteydessä kipeimmin tarvitaan ratkaisuja edellä mainittuihin kaupankäynnin esteisiin. Järjestelmän tärkeimmät ominaisuudet ovat seuraavat:

Kaikille jäsenvaltioille yhteinen sopimusoikeusjärjestelmä: Yhteinen eurooppalainen kauppalaki muodostaa toisen sopimusoikeusjärjestelmän, joka on identtinen kaikissa jäsenvaltioissa. Se on koko EU:n yhteinen järjestelmä.

Valinnainen järjestelmä: Yhteisen eurooppalaisen kauppalain soveltaminen perustuu vapaaehtoisuuteen. Sopimusvapauden periaatteen mukaisesti elinkeinonharjoittaja voi vapaasti päättää laatia sopimuksen tämän järjestelmän mukaisesti (suostumukseen perustuva ns. opt in -järjestelmä) tai pitäytyä voimassa olevan kansallisen sopimusoikeuden sääntöihin. Sen enempää yritysten kuin kuluttajienkaan ei ole pakko tehdä sopimusta yhteisen eurooppalaisen kauppalain mukaisesti.

Pääkohteena myyntisopimukset: Yhteisellä eurooppalaisella kauppalailla otetaan käyttöön myyntitapahtumia koskeva itsenäinen ja kattava säännöstö. Siitä on hyötyä erityisesti mutta ei yksinomaan tavaroiden verkkokaupassa. Sääntöjä voivat käyttää myös elinkeinonharjoittajat, jotka myyvät tavaroita ja niihin suoraan liittyviä palveluja, esimerkiksi keittiökoneiden asennuksia. Koska valtaosa EU:n sisäisestä kaupasta on juuri tavarakauppaa[32], myyntiin liittyvien esteiden poistaminen edistää EU:n sisäistä kauppaa kokonaisuutena. Jotta voitaisiin ottaa huomioon digitaalisen talouden kasvava merkitys ja varmistaa, että uusi järjestelmä säilyy käyttökelpoisena myös tulevaisuudessa, uusien sääntöjen piiriin on sisällytetty myös digitaalisen sisällön toimittamista koskevat sopimukset. Tämän ansiosta yhteistä eurooppalaista kauppalakia voidaan käyttää myös esimerkiksi musiikin, elokuvien, ohjelmistojen ja internetistä ladattavien sovellusten kauppaan. Nämä tuotteet kuuluvat sääntöjen piiriin riippumatta siitä, tallennetaanko ne pysyvälle välineelle, esimerkiksi cd:lle tai dvd:lle.

Sovelletaan vain rajatylittäviin sopimuksiin: Yhteistä eurooppalaista kauppalakia sovelletaan rajatylittävissä tilanteissa, joihin liittyy ylimääräisistä liiketoimintakustannuksista ja oikeudellisista hankaluuksista aiheutuvia ongelmia. Siksi yhteinen eurooppalainen kauppalaki on kohdennettu niihin tilanteisiin, joissa sitä tarvitaan eniten. Sillä ei voida kokonaan korvata voimassa olevaa kansallista sopimusoikeutta. Jäsenvaltiot voivat itse päättää, sallivatko ne järjestelmän laajemman soveltamisen. Jäsenvaltiot voivat nimittäin säätää, että yhteistä eurooppalaista kauppalakia voidaan soveltaa myös yhden jäsenvaltion sisällä tehtäviin sopimuksiin, koska näin voitaisiin edelleen vähentää sisämarkkinoilla toimivien yritysten liiketoimintakustannuksia. *Painopisteenä yritysten ja kuluttajien väliset sopimukset ja sellaiset yritysten keskinäiset sopimukset, joissa vähintään yksi osapuoli on pk-yritys:* Yhteisen eurooppalaisen kauppalain soveltamisala on kohdennettu niihin näkökohtiin, jotka

[32] Eurostatin tilastojen (Focus 37/2010 ja External and Intra-EU Trade 2009) mukaan EU:n sisäinen tavarakauppa oli vuonna 2008 nelinkertainen palvelujen kauppaan verrattuna.

aiheuttavat todellisia ongelmia rajatylittävien liiketoimien yhteydessä eli yritysten ja kuluttajan välisiin suhteisiin ja sellaisiin yritysten välisiin suhteisiin, joissa vähintään yksi osapuoli on pk-yritys. Soveltamisalaan eivät kuulu sopimukset, jotka on tehty yksityishenkilöiden välillä tai sellaisten yritysten välillä, joista kumpikaan ei ole pk-yritys. Ei näet ole osoitettu, että olisi tarvetta toteuttaa EU:n laajuisia toimenpiteitä tämäntyyppisten rajatylittävien sopimusten osalta. Yhteisessä eurooppalaisessa kauppalaissa jätetään jäsenvaltioille mahdollisuus päättää, että kauppalakia voidaan soveltaa myös sellaisten elinkeinonharjoittajien välillä tehtäviin sopimuksiin, joista kumpikaan ei ole pk-yritys. Komissio tarkastelee asiaa uudelleen tulevina vuosina sen selvittämiseksi, tarvitaanko yksityishenkilöiden tai elinkeinonharjoittajien keskinäisten sopimusten osalta uusia lainsäädäntötoimia.

Identtiset kuluttajansuojasäännöt: Asetuksella vahvistetaan yhtäläinen kuluttajansuojan taso kaikilla sopimusoikeuden osa-alueilla. Kyseessä on sekä poliittinen että oikeudellinen vaatimus, minkä vuoksi yhdenmukaistamisella taataan korkeatasoinen kuluttajansuoja. Näin saadaan aikaan yhdenmukainen järjestelmä, joka takaa kuluttajalle korkean suojan aina kun sovelletaan yhteistä eurooppalaista kauppalakia.

Kattavat sopimusoikeutta koskevat säännöt: Yhteisen eurooppalaisen kauppalain säännöissä käsitellään sellaisia sopimusoikeuteen liittyviä kysymyksiä, joilla on käytännön merkitystä rajatylittävän sopimuksen koko elinkaaren ajan. Näitä kysymyksiä ovat osapuolten oikeudet ja velvollisuudet, sopimusvelvoitteiden laiminlyöntiin liittyvät oikeussuojakeinot, ennen sopimuksentekoa sovellettava tiedonantovelvollisuus, sopimuksen tekeminen (muotovaatimukset mukaan lukien), peruuttamisoikeus ja sen seuraukset, mahdollisuus vapautua sopimuksesta erehdyksestä, vilpistä tai hyväksikäytöstä johtuvan pätemättömyyden vuoksi, sopimuksen tulkinta, sopimuksen sisältö ja oikeusvaikutukset, sopimusehtojen kohtuullisuuden arviointi ja ehtojen kohtuuttomuuden seuraukset, sopimuksesta vapautumisen tai sopimuksen purkamisen vuoksi suoritettavat palautukset sekä vanhentuminen. Säännöissä säädetään seuraamuksista, joita voidaan määrätä, jos sen soveltamisesta johtuvia velvollisuuksia rikotaan. Toisaalta yhteisessä eurooppalaisessa kauppalaissa ei käsitellä eräitä aiheita, joilla on joko hyvin suuri merkitys kansallisessa lainsäädännössä tai vähemmän merkitystä rajatylittävien sopimusten yhteydessä (esim. oikeuskelpoisuus, sopimusehtojen lainvastaisuus/moraalittomuus tai edustus sekä tilanne, jossa on useita velallisia ja velkojia). Näitä kysymyksiä säännellään myös jatkossa niillä kansallisen lain säännöillä, joita sovelletaan Rooma I -asetuksen nojalla.

Kansainvälinen ulottuvuus: Ehdotuksella on myös kansainvälinen ulottuvuus siinä mielessä, että sitä voidaan soveltaa, jos yksikin osapuolista on sijoittautunut johonkin EU:n jäsenvaltioon. Elinkeinonharjoittajat voisivat käyttää samoja sopimusehtoja liiketoimissaan muiden elinkeinonharjoittajien kanssa riippumatta siitä, ovatko nämä sijoittautuneet EU:hun vai sen ulkopuolelle. Eurooppalaiset kuluttajat voisivat hyötyä laajemmasta tuotevalikoimasta ja korkeasta kuluttajansuojasta, jos kolmansien maiden elinkeinonharjoittajat olisivat halukkaita myymään tuotteitaan sisämarkkinoilla yhteisen eurooppalaisen kauppalain perusteella. Tämän kansainvälisen ulottuvuuden ansiosta yhteisestä eurooppalaisesta kauppalaista voisi tulla kansainvälisiin myyntisopimuksiin sovellettava vakiosäännöstö.

2.2. Yhteisen eurooppalaisen kauppalain tehokkuus

Verrattuna muihin mahdollisiin ratkaisuihin komission ehdotuksessa puututaan sopimusoikeuden eroavuuksista kuluttajille ja elinkeinonharjoittajille aiheutuviin ongelmiin mahdollisimman pitkälle suhteellisuus- ja toissijaisuusperiaatetta kunnioittaen. Valinnainen

yhteinen eurooppalainen kauppalaki on tehokkaampi kuin ns. pehmeään sääntelyyn perustuvat vaihtoehdot, koska sen avulla otetaan käyttöön yksi yhtenäinen sopimusoikeuden sääntöjen kokonaisuus, joka on tarkoitettu suoraan yritysten ja kuluttajien käyttöön. Esimerkiksi pelkkä työkalupakki olisi ei-sitova väline, joka ei antaisi elinkeinonharjoittajille ja kuluttajille liiketoimissa tarvittavaa oikeusvarmuutta. Toisaalta edellä esitetyt ominaisuudet ja erityisesti se, että yhteinen eurooppalainen kauppalaki on valinnainen, mutta muuttumaton sääntökokonaisuus, jota sovelletaan vain rajatylittäviin tapauksiin, tarkoittaa sitä, että sen avulla voidaan alentaa rajatylittävän kaupan esteitä puuttumatta syvälle juurtuneisiin kansallisiin toimintatapoihin ja perinteisiin. Jäsenvaltiot voivat esimerkiksi pitää yllä voimassa olevaan kansalliseen sopimusoikeuteensa perustuvan kuluttajansuojan tason EU:n oikeuden mukaisesti. Yhteinen eurooppalainen kauppalaki on valinnainen lisä, joka täydentää voimassa olevia sopimusoikeuden sääntöjä, mutta ei korvaa niitä. Tämä tarkoittaa, että tämä säädösehdotus ei mene pidemmälle kuin on tarpeen sen varmistamiseksi, että elinkeinonharjoittajille ja kuluttajille voidaan tarjota uusia toimintamahdollisuuksia sisämarkkinoilla. Lisäksi on paremmat mahdollisuudet sopia kuluttajansuojan korkeaan tasoon perustuvien identtisten sääntöjen käytöstä juuri sen vuoksi, että yhteinen eurooppalainen kauppalaki on luonteeltaan valinnainen järjestelmä. Yritys voi päättää valita tämän järjestelmän, koska se haluaa hyötyä sen takaamasta korkeasta suojasta, mutta sen ei ole pakko tehdä niin.

- Edut yritysten kannalta

Kun elinkeinonharjoittaja valitsee yhteisen eurooppalaisen kauppalain, sen soveltamisalaan kuuluviin kysymyksiin ei sovelleta mitään muita sopimusoikeuden sääntöjä. Näin elinkeinonharjoittajan tarvitsee ottaa huomioon vain yhdet säännöt, jotka sisältyvät yhteiseen eurooppalaiseen kauppalakiin. Sen sijaan elinkeinonharjoittajan ei tarvitse enää ottaa huomioon muita pakottavia kansallisia säännöksiä niin kuin yleensä tehdessään sopimuksen toisessa jäsenvaltiossa asuvan kuluttajan kanssa. Käytännössä aloitteen yhteisen eurooppalaisen kauppalain soveltamisesta tekee myyjä. Ostajan on vain annettava tähän nimenomainen suostumuksensa, ennen kuin sopimus voidaan tehdä.

Yhteisen eurooppalainen kauppalain ansiosta yritykset voivat huomattavasti supistaa liiketoimintakustannuksiaan. Tämä perustuu siihen, että kun yritys haluaa laajentaa toimintaansa uusille markkinoille, sen tarvitsee tutustua oman kansallisen järjestelmänsä lisäksi vain tähän yhteen uuteen sopimusoikeusjärjestelmään. Yhteisen eurooppalaisen kauppalain valitseminen tuo säästöjä verrattuna siihen, että yrityksen olisi muussa tapauksessa perehdyttävä 26 kansalliseen sopimussäännöstöön ennen kuin se voisi käydä kauppaa kaikkialla EU:ssa. Siksi elinkeinonharjoittajille on hyötyä tästä yksinkertaistetusta yhteisestä oikeudellisesta toimintaympäristöstä, ja toimintaa on helpompi laajentaa uusille markkinoille. Käydessään kauppaa muissa jäsenvaltioissa asuvien kuluttajien kanssa elinkeinonharjoittajat voivat myös mainita yhteisen eurooppalaisen kauppalain soveltamisen laadun takeena.

Yritysten välisten sopimusten yhteydessä yhteisen eurooppalaisen kauppalain soveltaminen toisi pk-yrityksille lisäarvoa siksi, että se helpottaa neuvottelemista sovellettavasta laista. Voi olla helpompaa sopia, että sovelletaan neutraalia lakia, jonka käyttö on kummallekin osapuolelle yhtä helppoa niiden omalla kielellä. Sen jälkeen kun elinkeinonharjoittajat ovat perehtyneet yhteiseen eurooppalaiseen kauppalakiin, niille ei aiheudu enää lisäkustannuksia sen soveltamisesta. Koska kustannukset rasittavat erityisesti pk-yrityksiä, yhteinen eurooppalainen kauppalaki on tarkoitettu käytettäväksi erityisesti sellaisten yritysten välillä, joista ainakin yksi on pk-yritys. Jotta voitaisiin varmistaa, että pk-yritykset saavat yhteisestä eurooppalaisesta kauppalaista mahdollisimman suuren hyödyn, komissio kannustaa

jäsenvaltioita tiedottamaan siitä ja sen tarjoamista edusta elinkeinonharjoittajille tarkoituksenmukaisia kanavia käyttäen. Lisäksi jokainen jäsenvaltio saa halutessaan itse päättää, että yhteistä eurooppalaista kauppalakia voidaan soveltaa elinkeinonharjoittajien välillä tehtäviin sopimuksiin silloinkin, kun kumpikaan niistä ei ole pk-yritys.

- Edut kuluttajien kannalta

Yhteinen eurooppalainen kauppalaki on laadittu niin, että se tarjoaa kuluttajille korkeatasoisen suojan. Se on myös kaikissa jäsenvaltioissa sama, niin että sitä voidaan pitää takeena laadusta, johon kuluttajat voivat luottaa tehdessään ostoksia ulkomailta. Yksi parhaita esimerkkejä tästä on se, että yhteinen eurooppalainen kauppalaki tarjoaa kuluttajille mahdollisuuden valita, mitä oikeussuojakeinoa he haluavat käyttää siinä tapauksessa, että heille toimitettu tuote on viallinen. Tätä varten se tarjoaa kuluttajille mahdollisuuden purkaa sopimus välittömästi. Valtaosalla EU:n kuluttajista ei tätä nykyä ole tällaista valinnanmahdollisuutta.[33] Tällainen kuluttajansuojan korkea taso lisää kuluttajien luottamusta ja kannustaa heitä tekemään ostoksia muista EU-maista.

Avoimuuden takaamiseksi ehdotuksessa säädetään, että kuluttajalle on aina ilmoitettava ja hänen on erikseen suostuttava siihen, että sopimus tehdään yhteisen eurooppalaisen kauppalain perusteella. Elinkeinonharjoittajan on annettava kuluttajalle tämä tieto yhdessä kuluttajan keskeisiä oikeuksia koskevan yhteenvedon kanssa vakiomuotoisella ilmoituksella. Ilmoituksen avulla kuluttajat voivat saada tietoa keskeisistä oikeuksistaan. Tämä vähentää sitä epävarmuutta, jonka vuoksi monet kuluttajat eivät ole halukkaita tekemään ostoksia muista maista. Oikeuksista kerrotaan ilmoituksessa selkeästi ja tiiviisti kaikilla EU:n virallisilla kielillä, mistä on apua niille kuluttajille, jotka eivät lue sopimusehtoja siksi, että ne ovat pitkät ja monimutkaiset.

Rajatylittävän tarjonnan lisääntyminen tuo etua kuluttajille sellaisilla markkinoilla, joilla elinkeinonharjoittajat eivät nykyään halua käydä kauppaa sopimusoikeudesta johtuvien hankaluuksien vuoksi tai siksi, että markkinoiden pieni koko ei houkuttele yrityksiä maksamaan markkinoille tulosta aiheutuvia korkeita kustannuksia. Kuluttajat hyötyvät sisämarkkinoiden lisääntyvästä kilpailusta, koska se laajentaa tuotevalikoimaa ja alentaa hintoja.

2.3. Suhde voimassa olevaan unionin säännöstöön

Ehdotuksen taustalla oleva lähestymistapa täydentää voimassa olevan unionin kuluttajansuojasäännöstön lähestymistapaa. Ensinnäkin ehdotukseen on sisällytetty joitakin nykyiseen kuluttajansuojasäännöstöön kuuluvia toimenpiteitä ja se on niiden kanssa johdonmukainen, mutta siinä ei rajoituta aiemmin vahvistettuun suojelun vähimmäistasoon. Toiseksi, koska ehdotusta sovelletaan ainoastaan rajatylittäviin sopimuksiin, se ei korvaa yleisesti sovellettavaa kuluttajansuojasäännöstöä, jota onkin tarpeen kehittää edelleen alalla perinteisesti käytettyjen yhdenmukaistamistoimenpiteiden avulla. Toivon mukaan nämä lähestymistavat kehittyvät rinta rinnan ja toisiaan inspiroiden.

---

33 Mahdollisuutta valita sovellettava oikeussuojakeino yhteisessä eurooppalaisessa kauppalaissa tarkoitetulla tavalla ei ole käytössä Alankomaissa, Belgiassa, Bulgariassa, Espanjassa, Italiassa, Itävallassa, Kyproksessa, Maltassa, Puolassa, Romaniassa, Ruotsissa, Saksassa, Slovakiassa, Suomessa, Tanskassa, Tšekissä, Unkarissa eikä Virossa. Tämä yhteiseen eurooppalaiseen kauppalakiin sisältyvä vaihtoehto on nykyään tarjolla vain viidessä jäsenvaltiossa (Kreikka, Liettua, Luxemburg, Portugali ja Ranska), minkä lisäksi eräissä muissa jäsenvaltioissa sovellettava menettely on jotakin tältä väliltä (Irlanti, Latvia, Slovenia ja Yhdistynyt kuningaskunta).

Ehdotus on yhdenmukainen EU:n muiden politiikkojen kanssa. Siinä esimerkiksi esitetään, että elinkeinonharjoittajat käyttäisivät vaihtoehtoisia riidanratkaisukeinoja, jotka ovat tehokas, nopea ja edullinen tapa ratkaista riitoja ilman tuomioistuinten apua. Lisäksi ne, jotka haluavat viedä alle 2 000 euron arvoisen riita-asian tuomioistuimeen, voivat soveltaa vähäisiin vaatimuksiin sovellettavaa menettelyä, jonka tarkoituksena on nimenomaan helpottaa rajatylittävien saatavien perintää.

Ehdotuksessa säädetään myös sellaisten tulevien aloitteiden tukemisesta, joiden avulla pyritään vähentämään kaupan esteitä sisämarkkinoilla hyväksymällä joko yhdenmukaistamisdirektiivejä tai muita toimenpiteitä. Ehdotuksessa on eräitä sellaisia digitaalisen sisällön toimittamista koskeviin sopimuksiin liittyviä sääntöjä, joiden perusteella jatkossa voidaan kenties laatia kattavampia toimia kuluttajien suojaamiseksi digitaalisilla markkinoilla. Asetuksen säännöksiä tarkastellaan uudelleen vuoteen 2018 mennessä ottaen huomioon muun muassa tarve laajentaa sen soveltamisalaa yritysten välisten sopimusten ja digitaalisen sisällön markkinoiden ja teknologian sekä unionin säännöstön kehityksen osalta.

Komissio myös tutkii edelleen kuluttajalainsäädännön laajempia näkökohtia, kuten sitä, olisiko kuluttajaoikeutta koskevia sääntöjä aiheellista päivittää tai laajentaa esimerkiksi sopimattomia kaupallisia menettelyjä ja harhaanjohtavaa mainontaa koskevien direktiivien tarkistamisen yhteydessä. Lisäksi komissio tarkastelee myös jatkossa yritysten välisiä kaupallisia menettelyjä ja niiden sopimusoikeudellisia ulottuvuuksia.

2.4. Liitännäistoimenpiteet

Yhteisen eurooppalaisen kauppalain tehokkaan soveltamisen ja yhdenmukaisen tulkinnan varmistamiseksi ehdotuksessa säädetään tulevista tukitoimenpiteistä.

Komissio aikoo Euroopan parlamentin, yritysten, oikeusalan toimijoiden ja kuluttajajärjestöjen ehdotusten mukaisesti tehdä tiiviisti yhteistyötä eri sidosryhmien kanssa edistääkseen ”eurooppalaisten mallisopimusehtojen” laatimista kaupan erityisaloja tai erityistoimialoja varten. Mallisopimus, jossa on vakiomuotoiset sopimusehdot ja joka on saatavilla kaikilla Euroopan unionin virallisilla kielillä, voisi olla avuksi sellaisille elinkeinonharjoittajille, jotka haluavat tehdä rajatylittäviä sopimuksia yhteisen eurooppalaisen kauppalain perusteella. Komissio käynnistää tämän prosessin perustamalla kolmen kuukauden kuluessa yhteisen eurooppalaisen kauppalain voimaantulosta asiantuntijaryhmän, joka edustaa erityisesti yhteisen eurooppalaisen kauppalain käyttäjien etuja. Sidosryhmät voisivat edistää tätä työtä kaupallisia menettelyjä koskevalla asiantuntemuksellaan ja laatimalla omaa sektoriaan koskevat vakiomuotoiset sopimusehdot, joissa otettaisiin huomioon niiden ensi käden kokemukset yhteisen eurooppalaisen kauppalain soveltamisesta käytännössä.

Yhteisen eurooppalaisen kauppalain yhdenmukaisen soveltamisen varmistamiseksi ehdotuksessa säädetään myös, että on tarkoitus perustaa yleisölle avoin tietokanta, johon kootaan tämän säädöksen tulkintaa koskevat Euroopan unionin tuomioistuimen ja kansallisten tuomioistuinten päätökset. Jäsenvaltioita kehotetaan antamaan tällaiset päätökset viipymättä tiedoksi komissiolle.

Helpottaakseen yhteisen eurooppalaisen kauppalain säännösten ymmärtämistä komissio järjestää koulutusta sitä käyttäville oikeusalan toimijoille.[34]

3. PÄÄTELMÄT

Yhteinen eurooppalainen kauppalaki on ratkaisu yritysten ja kuluttajien konkreettiseen ongelmaan, joka liittyy kustannuksiin ja oikeudelliseen epävarmuuteen silloin kun käydään kauppaa yli rajojen Euroopan sisämarkkinoilla. Kyseessä on innovatiivinen lähestymistapa, jossa suhteellisuusperiaatteen mukaisesti säilytetään jäsenvaltioiden oikeusperinteet ja -kulttuurit samalla kun tarjotaan yrityksille mahdollisuus käyttää uusia sääntöjä. Tästä on hyötyä kuluttajille paitsi siksi, että se lisää heidän luottamustaan tarjoamalla korkeatasoisen kuluttajansuojan, mutta myös siksi, että yhteisen eurooppalaisen kauppalain käyttö alentaa hintoja ja laajentaa tuotevalikoimaa. Yritykset taas hyötyvät uusista säännöistä siksi, että ne vähentävät byrokratiaa ja liiketoimintakustannuksia, mikä lisää rajatylittävää kaupankäyntiä ja tukee Euroopan talouden kasvua.

Komissio toimii tiiviisti yhdessä Euroopan parlamentin ja neuvoston sekä kansallisten parlamenttien kanssa sen varmistamiseksi, että yhteisestä eurooppalaisesta kauppalaista voidaan sopia nopeassa aikataulussa ennen sisämarkkinoiden 20-vuotispäivää. Komissio jatkaa tiivistä yhteistyötä myös sidosryhmien, muun muassa yhteisen eurooppalaisen kauppalain käyttäjien (erityisesti pk-yritysten ja kuluttajien) sekä oikeusalan eri ammattikuntien kanssa, jotta yhteinen eurooppalainen kauppalaki voidaan hyväksyä laajalti Euroopan unionin alueella. Koska yhteinen eurooppalainen kauppalaki on valinnainen sääntökokonaisuus, sen menestys riippuu viime kädessä siitä, miten laajasti se otetaan käyttöön sisämarkkinoilla toteutettavien liiketoimien yhteydessä.

---

[34] Komission tiedonanto Parannetaan luottamusta oikeuden saatavuuteen EU:ssa: eurooppalaisen oikeusalan koulutuksen uusi ulottuvuus, KOM(2011) 551 lopullinen.

LIITE I

Yhteistä eurooppalaista kauppalakia koskevaan ehdotukseen liittyvä EU:n lainsäädäntökehys

Yritysten ja kuluttajien väliset sopimukset				**Yritysten väliset sopimukset**		
Sopimusoikeuden osa-alue	**Kuluttajan-oikeus-direktiivi**	**Muu asiaan liittyvä EU:n kuluttaja-lainsäädäntö**	**Direktiivi sähköisestä kaupan-käynnistä**	**Direktiivi sähköisestä kaupan-käynnistä**	**Direktiivi maksu-viivästysten torjumisesta**	**Wienin yleissopimus**
Ennen sopimuksen tekoa annettavat tiedot ja neuvottelut	KYLLÄ	KYLLÄ	KYLLÄ	KYLLÄ	EI	EI, eräitä poikkeuksia lukuun ottamatta
Sopimuksen tekeminen	EI	EI	KYLLÄ osittain	EI	EI	KYLLÄ
Peruuttamisoikeus	KYLLÄ	KYLLÄ	EI	EI	EI	EI
Suostumuksessa oleva puute	EI	EI	EI	EI	EI	EI
Tulkinta	EI	EI (yhtä poikkeusta lukuun ottamatta)	EI	EI	EI	KYLLÄ
Sisältö ja vaikutukset	EI	EI	EI	EI	EI	EI, eräitä poikkeuksia lukuun ottamatta
Kohtuuttomat sopimusehdot	EI	KYLLÄ	EI	EI	KYLLÄ osittain	EI
Myyntisopimuksen osapuolten velvollisuudet ja oikeussuojakeinot	EI	KYLLÄ	EI	EI	EI	KYLLÄ
Toimitus ja vaaranvastuun siirtyminen	KYLLÄ	EI	EI	EI	EI	KYLLÄ
Myyntisopimukseen liittyvän palvelusopimuksen osapuolten velvollisuudet ja oikeussuojakeinot	EI	EI	EI	EI	EI	EI
Vahingonkorvaus, sopimusvelvoitteiden laiminlyönnistä määrättävät maksut ja viivästyskorko	EI	EI	EI	EI	KYLLÄ	KYLLÄ
Palauttaminen	EI	EI	EI	EI	EI	KYLLÄ
Vanhentuminen	EI	EI	EI	EI	EI	EI